

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
THÀNH PHỐ HUẾ
ĐỀ CHÍNH THỨC

TUYỂN SINH LỚP 6 - NĂM HỌC 2024-2025
TRƯỜNG THCS NGUYỄN TRI PHƯƠNG-HUẾ
Môn: TIẾNG VIỆT

Thời gian làm bài: 60 phút, không kể thời gian phát đề

I. ĐỌC HIỂU, LUYỆN TỪ VÀ CÂU (5,0 điểm)

Câu 1 (1,5 điểm). Đọc đoạn văn sau và trả lời các câu hỏi:

Hội thi bắt đầu bằng việc lấy lửa. Khi tiếng trống hiệu vừa dứt, bốn thanh niên của bốn đội nhanh như sóc, thoăn thoắt leo lên bốn cây chuối bơi mỡ bóng nhẫy để lấy nén hương cắm ở trên ngọn. Có người leo lên, tụt xuống, lại leo lên.... Khi mang được nén hương xuống, người dự thi được phát ba que diêm để châm vào hương cho cháy thành ngọn lửa. Trong khi đó, những người trong đội, mỗi người một việc. Người thì ngồi vớt những thanh tre già thành những chiếc đũa bông. Người thì nhanh tay giã thóc, giã sàng thành gạo, người thì lấy nước và bắt đầu thổi cơm.

(Theo Minh Nhương, Tiếng Việt 5, Tập hai, NXB Giáo dục, 2018, tr.83, 84)

a) Nội dung chính của đoạn văn là gì?

b) Tìm và ghi lại câu ghép có trong đoạn văn trên.

Câu 2 (1,0 điểm). Tìm tính từ, động từ có trong các từ sau: *cơn mưa, chia sẻ, dịu dàng, sông, chăm chỉ, tính nết, nỗi buồn, giấc ngủ, nở.*

Câu 3 (1,5 điểm). Xác định bộ phận chủ ngữ (CN), vị ngữ (VN) trong câu sau:

Dưới đáy rừng, tựa như đột ngột, bỗng rực lên những chùm thảo quả đỏ chon chót, như chứa lửa, chứa nắng.

(Theo Ma Văn Kháng, Tiếng Việt 5, Tập một, NXB Giáo dục, 2016, tr.114)

Câu 4 (1,0 điểm).

Thoắt cái, lá vàng rơi trong khoảnh khắc mùa thu. Thoắt cái, trắng long lanh một cơn mưa tuyết trên những cành đào, lê, mận. Thoắt cái, gió xuân hây hây nồng nức với những bông hoa lay ơn màu đen nhung hiếm quý.

(Theo Nguyễn Phan Hách, Tiếng Việt 4, Tập hai, NXB Giáo dục, 2006, tr.102, 103)

a) Các câu trong đoạn văn trên được liên kết với nhau bằng cách nào? Từ nào thể hiện điều đó?

b) Ngoài tác dụng liên kết câu, từ vừa tìm được ở Câu a còn có tác dụng gì?

II. TẬP LÀM VĂN (5,0 điểm)

Khi màn đêm mờ ảo lắng dần, để lại khoảng trời hừng sáng, mặt trời từ từ nhô lên tỏa ra những tia sáng đầu tiên từ chân trời xa tím tấp. Ánh sáng nhẹ nhàng xuyên qua kẽ lá làm lung linh những giọt sương còn đọng lại trên từng cành cây, ngọn cỏ. Đó là buổi bình minh mà thiên nhiên đã ban tặng cho chúng ta. Từ những kiến thức, kỹ năng đã học cùng với sự quan sát tinh tế của mình, hãy viết bài văn tả lại buổi bình minh trên quê hương em.

---HẾT---

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU, LUYỆN TỪ VÀ CÂU (5,0 điểm)

Câu 1 (1,5 điểm). Đọc đoạn văn sau và trả lời các câu hỏi:

Hội thi bắt đầu bằng việc lấy lửa. Khi tiếng trống hiệu vừa dứt, bốn thanh niên của bốn đội nhanh như sóc, thoăn thoắt leo lên bốn cây chuối bơi mỡ bóng nhảy để lấy nén hương cắm ở trên ngọn. Có người leo lên, tụt xuống, lại leo lên.... Khi mang được nén hương xuống, người dự thi được phát ba que diêm để châm vào hương cho cháy thành ngọn lửa. Trong khi đó, những người trong đội, mỗi người một việc. Người thì ngồi vớt những thanh tre già thành những chiếc đũa bông. Người thì nhanh tay giã thóc, giã sàng thành gạo, người thì lấy nước và bắt đầu thổi cơm.

(Theo Minh Nương, Tiếng Việt 5, Tập hai, NXB Giáo dục, 2018, tr.83, 84)

- a) Nội dung chính của đoạn văn là gì?
- b) Tìm và ghi lại câu ghép có trong đoạn văn trên.

Phương pháp giải:

- a) Em dựa vào những hình ảnh được miêu tả trong đoạn văn để khái quát nội dung chính.
- b) Em phân tích thành phần câu để tìm câu ghép.

Lời giải chi tiết:

- a) Đoạn văn miêu tả việc lấy lửa và chuẩn bị nguyên liệu trước khi bắt đầu thổi cơm.
- b) Câu ghép trong đoạn văn là:

Người thì nhanh tay giã thóc, giã sàng thành gạo, người thì lấy nước và bắt đầu thổi cơm.

Câu 2 (1,0 điểm). Tìm tính từ, động từ có trong các từ sau: cơn mưa, chia sẻ, dịu dàng, sông, chăm chỉ, tính nết, nỗi buồn, giấc ngủ, nở.

Phương pháp giải:

Em dựa vào đặc điểm của tính từ và động từ để xác định.

Lời giải chi tiết:

- Tính từ: dịu dàng, chăm chỉ.
- Động từ: chia sẻ, nở.

Câu 3 (1,5 điểm). Xác định bộ phận chủ ngữ (CN), vị ngữ (VN) trong câu sau:

Dưới đáy rừng, tựa như đột ngột, bỗng rực lên những chùm thảo quả đỏ chon chót, như chứa lửa, chứa nắng.

(Theo Ma Văn Kháng, *Tiếng Việt 5*, Tập một, NXB Giáo dục, 2016, tr.114)

Phương pháp giải:

Em nhớ lại cách xác định thành phần câu.

Lời giải chi tiết:

Dưới đáy rừng, tựa như đột ngột, bỗng rực lên (VN) / những chùm thảo quả đỏ chon chót, như chứa lửa, chứa nắng (CN).

Câu 4 (1,0 điểm).

Thoắt cái, lá vàng rơi trong khoảnh khắc mùa thu. Thoắt cái, trắng long lanh một cơn mưa tuyết trên những cành đào, lê, mận. Thoắt cái, gió xuân hây hẩy nồng nàn với những bông hoa lay ơn màu đen nhung hiếm quý.

(Theo Nguyễn Phan Hách, *Tiếng Việt 4*, Tập hai, NXB Giáo dục, 2006, tr.102, 103)

- Các câu trong đoạn văn trên được liên kết với nhau bằng cách nào? Từ nào thể hiện điều đó?
- Ngoài tác dụng liên kết câu, từ vừa tìm được ở Câu a còn có tác dụng gì?

Phương pháp giải:

- Em nhớ lại các cách liên kết câu.
- Em dựa vào nội dung đoạn văn để nêu tác dụng từ vừa tìm được ở câu a.

Lời giải chi tiết:

- Các câu trong đoạn văn được liên kết với nhau bằng cách lặp từ ngữ. Từ ngữ được lặp lại là "Thoắt cái".
- Ngoài tác dụng liên kết câu, từ "Thoắt cái" còn có tác dụng nhấn mạnh sự thay đổi bất ngờ của cảnh vật và tạo nhịp điệu nhanh, dồn dập cho đoạn văn, giúp người đọc cảm nhận rõ rệt hơn sự trôi chảy của thời gian.

II. TẬP LÀM VĂN (5,0 điểm)

Khi màn đêm mờ ảo lắng dần, để lại khoảng trời hừng sáng, mặt trời từ từ nhô lên tỏa ra những tia sáng đầu tiên từ chân trời xa tím tấp. Ánh sáng nhẹ nhàng xuyên qua kẽ lá làm lung linh những giọt sương còn đọng lại trên từng cành cây, ngọn cỏ. Đó là buổi bình minh mà thiên nhiên đã ban tặng cho chúng ta. Từ những kiến thức, kỹ năng đã học cùng với sự quan sát tinh tế của mình, hãy viết bài văn tả lại buổi bình minh trên quê hương em.

Phương pháp giải:

Em lập dàn ý cho bài văn:

Mở bài: Giới thiệu cảnh bình minh trên quê hương em

Thân bài: Tả cảnh bình minh trên quê hương em

a. Tả bao quát cảnh bình minh trên quê hương em

- Mặt trời như thế nào?

- Con người như thế nào?

- Cảnh vật ra sao?

b. Tả chi tiết cảnh bình minh trên quê hương em

- Cảnh bình minh trên quê hương em lúc mặt trời chưa mọc

+ Mặt trời chưa lên, bầu trời tối đen

+ Có vài nhà dậy sớm mở đèn

+ Tiếng gà gáy vang cả vùng

+ Có những người đã vác cày ra đồng làm việc

+ Những người đi làm ca đêm đã về

- Cảnh bình minh trên quê hương em lúc mặt trời dần hé sáng

+ Mặt trời bắt đầu nhô lên

+ Mọi người ra đồng làm việc

+ Những con trâu con bò cũng đi theo

+ Những đứa trẻ đi học trên đường ríu rít nói chuyện

- Cảnh bình minh trên quê hương em lúc mặt trời sáng hẳn

- + Mặt trời lên cao, nắng gắt hơn
- + Mồ hôi lã chã trên áo người nông dân
- + Những chú trâu được nghỉ ngơi gặm cỏ.

Kết bài: Nêu cảm nghĩ của em về cảnh bình minh vừa tả.

Lời giải chi tiết:

Bài tham khảo:

Chiều hôm qua, cả nhà em cùng nhau về quê thăm ông bà ngoại. Lúc đến nơi, trời đã nhá nhem tối khiến em không thể quan sát được cảnh vật. Vì vậy, sáng nay em đã dậy từ sớm, để có thể ngắm hết được vẻ đẹp của quê hương lúc bình minh.

Lúc này, trời vừa hửng sáng. Bầu không khí vẫn còn đọng lại chút mờ màng của giấc ngủ say. Mặt trời vừa mới đung đỉnh nhô lên từ dãy núi phía sau, sau tiếng gáy dài của mấy chú gà trống ở trong xóm. Từng tia sáng đầu tiên bắt đầu chiếu xuống mặt đất. Lúc này, ánh sáng mặt trời vẫn mang màu đỏ rực - một màu đỏ tươi mới và ấm áp. Vàng sáng đỏ cam ấy nhuộm đắm cả bầu trời, khiến cỏ cây, nhà cửa, đường sá cũng chuyển màu theo. Nhìn xung quanh, em như đang được tắm mình trong một thế giới cổ tích kì diệu vậy.

Nhưng đó cũng chỉ là trong chốc lát mà thôi. Thoáng cái, mặt trời dần leo lên trên cao hơn. Những tia sáng cũng dần trở về màu trắng quen thuộc. Cảnh vật cũng theo đó mà hiện ra rõ ràng hơn. Trên cao, bầu trời mùa hạ ở quê thật cao và rộng. Em có thể nhìn thấy rõ từng mảng trời xanh tươi, từng đám mây trắng bự bồm trôi lững lờ. Nó khác với bầu trời có chút nặng nề và xám xịt ở thành phố. Xung quanh em, là một bầu không khí mát mẻ và trong lành. Nhắm mắt lại, hít một hơi tràn lồng ngực, em ngửi được mùi thơm ngọt của những giọt sương trong, ngửi được hương bụi bụi của cỏ cây trong vườn, và ngửi được cả mùi ngai ngái của đất ven ao, của rơm bị thấm đẫm hơi nước. Chao ôi, thật là thư giãn. Đứng đây, em còn lắng nghe được tiếng hót thánh thót của mấy chú chim chẳng biết tên đang chuyền từ cành này sang cây nọ. Nghe được tiếng mấy chú gà chiếp chiếp đi vòng quanh sao vườn. Nghe được tiếng chó sủa những người dậy sớm ra thăm đồng. Nghe được cả âm thanh mọi người lục đục thức dậy chuẩn bị cho ngày mới.

Lúc này, ánh nắng đã rõ màu hơn. Chúng trải lên khắp nơi một màu vàng ấm áp. Cùng những cơn gió mát rười rượi, chúng sưởi ấm trần gian, xua đi chút se lạnh của màn đêm còn đọng lại. Sự yên tĩnh lúc sớm cũng dần được thay thế bởi sự nhộn nhịp, vui tươi của cuộc sống ngày thường. Người thì

quét nhà dọn sân, người thì nấu nước chuẩn bị bữa sáng, người thì phơi đồ. Ai cũng tất bật vội vã để kịp ra đồng, đi làm, đi học...

Đó chính là một buổi bình minh trên quê hương em đó. Tuy mộc mạc, giản dị nhưng rất đời thân thương!